

2019 M. SAUSIO 16-19 D. SEMINARO DĖL ĮVAIRIŲ ŽUVŲ RŪŠIŲ IŠTEKLIŲ VERTINIMO,
ĮGYVENDINANT NAFO ŽVEJYBOS VALDYMO REKOMENDACIJAS,
ATASKAITA 2019-01-21 Nr. 3PR-1/1

1. Posėdžio institucinė forma, vieta, laikas ir dalyviai:

Institucinė forma: Wageningen mokslinių tyrimo universiteto (Wageningen University & Research) ir Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinio direktorato (DG MARE) rengiamas seminaras.

Data: 2019 m. sausio 16-19 d.

Vieta: Vigo, Ispanija.

Posėdžio trukmė: 2019 m. sausio 17 d. 14:00-18:00 val., 2019 m. sausio 18 d. 9:00-13:00 val

Dalyviai: Žemės ūkio ministerijos Žuvininkystės skyriaus vyriausioji specialistė Jolanta Cesiulienė

2. Svarstytas klausimas arba svarstyto ES teisės akto projekto pavadinimas ir numeris:

Projekto „EASME/EMFF SC05“ pristatymas

Seminare dalyvavo ir buvo registruota 9 dalyviai iš Nyderlandų, Anglijos, Ispanijos, Baskijos bei Lietuvos. Atstovas iš DG Mare (Jūrų reikalų ir žuvininkystės generalinio direktoratas) pristatė tvarios žuvininkystės plėtrą, ekosisteminių požiūrį į patį žuvininkystės valdymą bei sudėtinių žuvų išteklių (*Multispecies method*) vertinimo metodikos svarbą. Tam, kad būtų gauta parama, remiantis NAFO žvejojimo valdymo rekomendacijomis, DG Mare ir WUR (Wageningen mokslinių tyrimo universitetas) pasirašė oficialų susitarimą dėl Projekto „EASME/EMFF SC05“ įgyvendinimo.

Prieš pradėdant šį projektą buvo atliktos išsamios mokslinės studijos, pagrįstos istoriniais duomenimis. *Multispecies (sudėtinių išteklių) metodą* galima apibūdinti kaip tam tikro pasirinkto žuvų rūšių kiekio tarpusavio sąveiką t.y., tai plėšrūno aukos modelis. Trumpai jis apibūdinamas taip:

- auka randa aplinkoje gausiai maisto.
- plėšrūno maisto kiekis priklauso tik nuo aukos populiacijos dydžio.
- populiacijos kitimo greitis yra proporcingas jos dydžiui.
- per sąveiką aplinka nesikeičia ir genetinė rūšių adaptacija yra lėta.

Jo negalima vertinti vienpusiškai, kadangi bet kuriuo atveju, vertinama visa ekosistema. Aukos kitimas priklauso nuo savo rūšies dauginimosi, minus nužudytų aukų skaičius.

Projekto „EASME/EMFF SC05“ tikslas - ištirti vieną iš NAFO žvejojimo - Flamandų kepurės - dalį, siekiant parodyti galimus praktinius *Multispecies (sudėtinių išteklių) metodo* įgyvendinimo būdus. Flamandų kepurė – tai yra seklių vandenų plotas šiaurėje Atlanto vandenynas centre maždaug 47 ° šiaurės 45 ° vakarų ar apie 563 km (350 mylių) į rytus nuo Sent Džonso, Niufaundlando ir Labradoro.

Tokį pasirinkimą nulėmė ten esantys šiltesni vandenys bei tai, kad per pastaruosius metus pernelyg intensyvi žvejyba tame regione tapo rimta problema žuvų išteklių būklei. Mokslininkai nustatė, kad net ir apribojus žvejybą tame regione, žuvų išteklių atsistato labia vangiai. Tuomet buvo pradėta ieškoti priežasčių bei tirti skirtingų žuvų rūšių tarpusavio sąveiką. Tam buvo pasirinktos trys žuvų rūšys – menkė (*Gadus morhua*), raudonieji jūriniai ešeriai (redfish *Sebastes*) bei Šiaurės krevetės (*Pandalus borealis*). Buvo pristatyta (pristatė: *Dr. Alfonso Pérez Rodríguez, Wageningen mokslinių tyrimo universitetas, Nyderlandai*) šių rūšių sąveiką, augimo tempai, brendimas, mirtingumo rodikliai, taip pat įvertintas kanibalizmo lygis populiacijų viduje, įžuvinimo įtaka populiacijos kitimui. Šios populiacijos buvo modeliuojamos, atsižvelgiant ir į kitus svarbius ekosistemos komponentus skirtinguose trofiniuose lygiuose. Kaip sudedamoji šio projekto dalis buvo analizuojami ir modeliuojamieji socialiniai ekonominiai duomenys (pristatė: *Raúl Prelezo - Jūrų tyrimų skyrius AZTI, Baskija*), tokie kaip informacija apie laivyną, žvejybos įrankių tipus, bendrą sugavimų kiekį, sugautų žuvų amžių ir dydžio pasiskirstymą pagal rūšis bei erdvinį pasiskirstymą. Projekto užduotis - teikti alternatyvias tiriamo NAFO vandens regiono valdymo strategijas, didinant žinias apie bendrą menkių, jūrinių ešerių ir krevetėlių populiacijos dinamiką, žvejybinės veiklos ir kintančių aplinkos sąlygų kontekste.

Buvo daug diskutuojama apie pačio sudėtinių išteklių metodo svarbą, būtinumą ir aktualumą. Buvo įvardinti pagrindiniai moksliniu, ekosistemos požiūriu, taip pat socialiniai, ekonominiai iššūkiai:

- pirmiausia, reikia apibrėžti daugelio išteklių valdymo tikslus. Vyksta didelis mokslininkų bei NAFO valdybos nesusiklabinimas. NAFO reikalauja tikslų skaičių ir išvadų, kad galėtų pagrįsti kvotų skirstymą, o mokslininkai šiuo metu jų negali pateikti. Taip pat labia trūksta oficialios ICES pozicijos ar gido, kaip elgtis toliau, šituo klausimu. Tai ypač aktualu ir svarbu, kai NAFO priima sprendimus dėl kvotų skirstymo.

- taip pat turi būti ir politinis įsikišimas – kadangi apeliuojama, kad viena ar kita šalis turi daugiau įtakos vienoje ar kitoje vietoje, atsižvelgiant į istoriškai susiklosčiusią kvotų dalinimo sistemą.

- duomenų yra renkama daug ir jie surenkami, bet problema, kad niekas nežino kas ką renka arba renka visi skirtingais metodais. Sena problema. Reikia standartizuoti duomenų rinkimą.

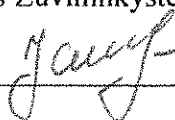
- sudėtinių išteklių metodas neįmanomas be socialinių - ekonominių duomenų. Čia susiduriama su dideliu spaudimu, kritika ir nenoru teikti informaciją iš verslo puses, kadangi nuo to priklauso kvotų paskirstymas. Būtinai labai glaudus bendradarbiavimas tarp žvejų ir mokslininkų. Reikia skatinamųjų, susijusių su nauda patiems žvejams, programų įgyvendinimo.

4. Posėdžio sprendimai, kito posėdžio data:

Kadangi projektas „EASME/EMFF SC05” dar tebevyksta ir baigsis tik 2019 metų balandžio – gegužės mėnesiais, yra planuojamas galutinis projekto pristatymas, apie kurį seminario dalyviai bus informuoti atskirai.

5. Tiesioginis ataskaitos rengėjas (vardas ir pavardė, institucija, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas):

Jolanta Cesiulienė, Žemės ūkio ministerijos Žuvininkystės skyriaus vyriausioji specialistė, +370 5 239 8413, el. p. Jolanta.Cesiuliene@zum.lt

6. Už ataskaitą atsakingas padalinio vadovas (vardas ir pavardė, institucija, pareigos, telefono numeris, elektroninio pašto adresas):

Agnė Razmislavičiūtė-Palionienė, Žemės ūkio ministerijos Žuvininkystės departamento direktorė, tel. +370 5 2398408, el. p. agner@zum.lt;

